

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**ОПТИМІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ЗАПАСІВ У
БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка II курсу 10-231М
групи, заочної форми навчання
Спеціальності 071 Облік і оподаткування
Освітньо–професійної програми Облік і
оподаткування

Комарницька Ірина Сергіївна

Керівник: кандидат економічних наук,
доцент Ковальов Віталій Валерійович
Рецензент: Карнаушенко А.С., голова
СФГ «Олексієнко Сергій Миколайович»

Івано-Франківськ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ....	5
1.1. Економічна сутність поняття «запаси».....	5
1.2. Класифікація запасів суб'єктів господарювання.....	8
1.3. Система обліку запасів.....	11
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАН.....	16
2.1. Організаційно-економічна характеристика Чорнобаївської сільської військової адміністрації	16
2.2. Система обліку запасів в Чорнобаївській сільській військовій адміністрації.....	19
2.3. Система аудиту запасів в Чорнобаївській сільській військовій адміністрації	23
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ.....	29
3.1. Проблеми та недоліки сучасної системи обліку запасів у бюджетних установах.....	29
3.2. Напрями удосконалення системи обліку запасів (запровадження сучасних програмних рішень, автоматизація процесів, підвищення контролю).....	31
ВИСНОВКИ.....	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36

ВСТУП

Важливим елементом забезпечення ефективного управління ресурсами держави є облік запасів у бюджетних установах. Запаси у цьому контексті виступають не лише матеріальними цінностями, а й стратегічним інструментом, що забезпечує стабільність функціонування установи та створює умови для виконання поставлених завдань. Саме точність і прозорість подання інформації про запаси визначає рівень довіри із сторони контролюючих органів, громадськості та партнерів державного сектору.

В умовах воєнного стану роль обліку запасів істотно зростає. Запаси стають не лише елементом господарської діяльності, а й ресурсом, який забезпечує життєдіяльність громади, оперативне реагування на виклики безпеки, гуманітарну підтримку населення та стабільність соціальної сфери. Таким чином, дослідження системи обліку й аудиту запасів у конкретних бюджетних установах дозволяє не тільки виявити переваги та недоліки їх функціонування, але й сформулювати практичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності управління в сучасних умовах.

Незважаючи на існування розвиненої нормативної бази, практика обліку запасів засвідчує низку проблем: надмірну паперову документацію, недостатню автоматизацію процесів, недоліки в аналітичному обліку та контролі. Ці фактори знижують прозорість і ефективність управління ресурсами, створюють ризики нецільового використання коштів.

Вибір теми дослідження зумовлений необхідністю пошуку сучасних шляхів і напрямів оптимізації облікової системи у бюджетних установах, що сприятиме не лише раціональному використанню ресурсів, а й підвищенню рівня фінансової дисципліни та довіри громадськості до державних інституцій.

Мета дослідження - це аналіз стану системи обліку запасів, зокрема на прикладі Чорнобаївської сільської військової адміністрації, виявлення її

недоліків та обґрунтування напрямів оптимізації. Опираючись на вищезазначену мету були поставлені такі завдання:

- розкрити теоретичні основи системи обліку запасів у бюджетних установах;
- здійснити організаційно-економічну характеристику Чорнобаївської сільської військової адміністрації та проаналізувати її облікову політику щодо запасів;
- дослідити систему аудиту запасів у даній установі;
- визначити проблеми та недоліки існуючої системи;
- запропонувати напрями оптимізації обліку та контролю запасів у державних установах.

Об’єктом дослідження є система обліку запасів у бюджетних установах.

Предметом дослідження є організаційні, методичні та практичні аспекти ведення обліку запасів у Чорнобаївській сільській військовій адміністрації.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування запропонованих заходів щодо оптимізації обліку запасів у діяльності бюджетних установ, що сприятиме покращенню ефективності управління та прозорості при користуванні матеріальними ресурсами.

Апробація. Результати дослідження були представлені та обговорені на Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів» (13-14 листопада 2025 року, Івано-Франківськ).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ

1.1. Економічна сутність поняття «запаси»

Запаси виступають ключовим елементом бухгалтерського та управлінського обліку будь-якого суб'єкта господарювання. Вони являють собою матеріальні ресурси, які забезпечують безперервність виробничих, адміністративних та соціальних процесів, сприяють своєчасному виконанню фінансових і соціальних зобов'язань, а також відіграють важливу роль у раціональному використанні майна установи.

Сучасне управління запасами передбачає комплексний підхід, що включає не лише контроль за матеріально-технічним забезпеченням, але й фінансову, аналітичну та бухгалтерську складові. Теоретичне осмислення сутності запасів, їх класифікації та принципів обліку є необхідною передумовою для ефективного управління ресурсами на практиці.

Запаси представляють собою матеріальні цінності, що знаходяться у розпорядженні установи і призначені для забезпечення її діяльності. До них відносять сировину, матеріали, готову продукцію, товари, а також інші ресурси, необхідні для виконання виробничого або управлінського процесу.

У випадку бюджетних установ запаси мають специфічну функцію: вони не орієнтовані на отримання прибутку, як у комерційних підприємств, а забезпечують виконання статутних завдань та програм установи. Сюди належать канцелярські товари, паливно-мастильні матеріали, медикаменти, будівельні ресурси тощо, які необхідні для стабільного функціонування органів державного управління та місцевого самоврядування [3, с. 19].

Запаси займають ключову позицію в системі бухгалтерського обліку, оскільки вони впливають на оборотність активів, стабільність господарської діяльності та фінансові результати організації. Згідно з Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (див. табл. 1.1.),

затвердженим Міністерством фінансів України, до запасів відносяться активи, які [34]:

- призначені для реалізації у звичайному ході діяльності;
- перебувають на стадії виробництва для подальшого продажу готової продукції;
- використовуються у виробництві продукції, наданні послуг, виконанні робіт або для управлінських потреб.

Таблиця 1.1

Трактування поняття "запаси" в наукових джерелах

Автор	Визначення
І.А. Бержанір	Запаси слід трактувати як частину матеріальних ресурсів підприємства, які є сукупністю предметів праці й перебувають на підприємстві у вигляді сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих деталей, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин та інших матеріалів, що становлять матеріальну основу продукції підприємства, надають їй якісних властивостей, беруть участь у виробництві протягом одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на вартість готової продукції
Н.М. Бондаренко А.М. Яресько	Запаси виступають активами, що придбані зі сторони або самостійно виготовлені й утримуються підприємством для продажу, використання у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва та адміністративних потреб за умови їх повного споживання в одному операційному циклі
Н.М. Гудзенко, Ю.В. Гибало	Запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси підприємства, становлять основу продукції, що виготовляється, та сприяють процесу її виготовлення або поліпшують властивості готової продукції
А.В. Дмитренко І.В. Балабась	Запаси – це сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів, які призначені для використання як у виробничому процесі, так і для будь-яких інших потреб підприємства за умови їх повного споживання в одному операційному циклі
Н.І. Коваль	Запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують виробничі ресурси підприємства
О.А. Подолянчук	Запаси – це матеріальні оборотні активи, які протягом операційного циклу використовуються в повному обсязі для створення продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт, а також для будь-яких господарських чи управлінських потреб підприємства
Л.О. Рубан, Т.І. Яковенко	Запаси є предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, а свою вартість повністю переносять на готову продукцію. Ототожнювати поняття «матеріальні ресурси» із запасами не можна, оскільки останні включають лише предмети праці. Поняття «матеріальні ресурси» є більш широким, а терміни «запаси», «предмети праці» є лише їх частиною
О.І. Гадзевич, Т.А. Шпатиковська	Запаси – складова частина предметів праці, які беруть участь у виготовленні продукції, але, які безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту

Джерело: [1, 3, 5]

У науковій літературі існують різні тлумачення поняття «запаси». Наприклад, І. О. Бланк визначає їх як матеріальні ресурси, призначені для виробничо-господарської діяльності з метою отримання економічної вигоди в майбутньому [25, с. 25]. О. М. Бутинць зазначає, що запаси формують основу оборотних активів, відображаючи забезпеченість підприємства сировиною, матеріалами та готовою продукцією, що безпосередньо впливає на ефективність діяльності [36, с. 112].

Для комерційних підприємств запаси є джерелом доходу та прибутку. До них відносять сировину, матеріали, готову продукцію, товари для перепродажу та малоцінні швидкозношувані предмети (МШП). У бюджетних установах запаси мають нефінансову природу: їхнє призначення полягає у забезпеченні виконання статутних функцій та наданні суспільно важливих послуг. Запаси державного сектору мають подвійну природу: вони є активами установи та одночасно соціально значущим ресурсом, що впливає на якість виконання державних і місцевих програм [2, с. 104].

Економічна суть запасів полягає у здатності трансформуватися у грошові кошти протягом операційного циклу, що забезпечує ліквідність установи та підтримує її платоспроможність. Надмірне накопичення запасів може уповільнити оборотність капіталу та заморожувати фінансові ресурси, тоді як недостатнє забезпечення призводить до перебоїв у функціонуванні установи. Особливо важливим це є для Чорнобаївської військової адміністрації в умовах воєнного стану, де запаси забезпечують постачання критично необхідних матеріалів та підтримку соціальної інфраструктури. Таким чином, економічна сутність запасів полягає у їхній ролі як активів, що забезпечують безперервність діяльності організації, підтримують ліквідність та ресурсну стійкість. У бюджетних установах запаси виступають не лише фінансовим інструментом, але й соціально значущим ресурсом, що гарантує виконання публічних функцій. Раціональне управління запасами передбачає баланс між достатнім рівнем забезпеченості та мінімізацією надлишкових витрат, що є основою ефективної фінансової політики у публічному секторі.

1.2. Класифікація запасів суб'єктів господарювання

Класифікація запасів є основою для організації обліку, управлінського контролю, ефективності використання ресурсів та планування потреб у матеріальних цінностях (табл. 1.2.). Вона забезпечує узгодженість між фінансовим і податковим обліком, сприяє підвищенню прозорості звітності та формує підґрунтя для ухвалення стратегічних і тактичних управлінських рішень [10, с. 58].

Будь-який облік передбачає розподіл об'єктів за певними групами з урахуванням їхніх характеристик. Запаси, як одна з найбільш різномірних категорій активів, потребують багаторівневої класифікації. Вона дозволяє:

- відображати у звітності реальну структуру оборотних активів;
- визначати місце й роль кожного виду запасів у господарській діяльності;
- здійснювати контроль за їх наявністю та рухом;
- забезпечувати раціональність використання матеріальних цінностей;
- створювати умови для оптимізації витрат, пов'язаних із закупівлею, зберіганням та використанням ресурсів [8].

У виробничій організації класифікація дає змогу відокремити сировину, що безпосередньо бере участь у виробничому процесі, від допоміжних матеріалів, які лише забезпечують технологічні умови. У бюджетних установах класифікація дає змогу визначати, які ресурси відносяться до державного фінансування, а які надійшли за рахунок благодійних внесків чи міжнародної допомоги. Найпоширенішою є класифікація запасів за їх економічним змістом, згідно з якою запаси поділяються на виробничі запаси, незавершене виробництво, готову продукцію, товари та малоцінні і швидкозношувані предмети. Такий поділ дає змогу визначити місце кожного виду запасів у виробничому процесі, організувати їх облік, контроль та ефективне управління використанням [9].

Таблиця 1.2

Класифікація запасів відповідно НП(С)БО 9 та МСБО 2

	Класифікація відповідно НП(С)БО 9	Класифікація відповідно МСБО 2 (IAS 2«Inventories»)
1	Сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби тощо	Основні та допоміжні матеріали (Basic and auxiliary materials)
2	Незавершене виробництво	Незавершене виробництво (Work in progress)
3	Готова продукція	Готова продукція (Finished goods)
4	Товари	Товари (Merchandise)
5	Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП)	
6	Поточні біологічні активи, сільськогосподарська продукція та продукція лісового господарства	

**складено на основі матеріалів [4, 9, 15]*

Сировина і матеріали – це предмети праці, що використовуються для виготовлення продукції, виконання робіт чи надання послуг. Наприклад, у будівельній сфері - це цемент, цегла, деревина; в закладах охорони здоров'я - медичні реактиви та витратні матеріали; в школах - папір, підручники, крейда.

До категорії незавершеного виробництва відносять витрати на незавершені виробничі процеси: напівфабрикати, заготовки, роботи, які ще не

пройшли усіх стадій виробництва. В бюджетних установах прикладом може бути реконструкція будівлі чи ремонтні роботи, що перебувають у процесі виконання.

Готова продукція – це кінцевий результат виробничого циклу, який повністю відповідає стандартам і готовий до використання або реалізації. Для підприємств це можуть бути готові вироби, для бюджетних установ – підготовлені методичні матеріали, обладнання після збирання [13, с. 229].

У сфері торгівлі товари становлять головну частку запасів, проте й бюджетні установи іноді обліковують товари, наприклад, гуманітарну допомогу чи придбані продукти для подальшого розподілу.

Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) – це активи зі строком використання менше року або з невисокою вартістю. До цієї групи належать канцелярські товари, спецодяг, господарський інвентар, меблі малої вартості.

Виробничі запаси – це всі ресурси, які використовуються для забезпечення діяльності: паливо, запасні частини, будівельні матеріали, мастильні матеріали тощо. Також варто зазначити, що на практиці у військовій адміністрації окремо обліковуються запаси гуманітарної допомоги.

Класифікація за економічним змістом дозволяє чітко визначати, як саме використовуються запаси у діяльності організації та як вони повинні відображатися у фінансовій звітності. У бухгалтерському обліку важливим є поділ запасів за місцем їх знаходження [17, с. 91]:

- складські запаси – матеріальні цінності, що перебувають на центральних або локальних складах;
- транспортні запаси – ресурси, які знаходяться у дорозі від постачальника до споживача;
- виробничі запаси – ті, що вже передані в цехи або підрозділи для використання.

В умовах бюджетних установ та органів місцевого самоврядування такий поділ має особливе значення, оскільки часто виникає потреба у звірці

між центральними складами та матеріально відповідальними особами у структурних підрозділах.

Відповідно до МСБО 2 «Запаси» виділяють три основні групи: сировина й матеріали, незавершене виробництво, готова продукція та товари для перепродажу [22]. Водночас у міжнародних стандартах для публічного сектору (IPSAS) робиться наголос на запасах, що призначені для безоплатного розподілу або виконання соціальних програм. Це відображає специфіку діяльності бюджетних установ. Класифікація запасів має практичне значення для:

- формування облікової політики;
- визначення джерел фінансування;
- розробки управлінських рішень щодо оптимізації закупівель;
- проведення інвентаризації та аудиту;
- забезпечення прозорості використання бюджетних коштів [25, с. 24].

У Чорнобаївській військовій адміністрації, наприклад, класифікація запасів за джерелами фінансування (державний бюджет, місцевий бюджет, гуманітарна допомога) дозволяє уникати плутанини при обліку й забезпечує належний контроль з боку казначейства.

Отже, класифікація запасів є багаторівневою системою, яка забезпечує впорядкування матеріальних ресурсів, їх раціональне використання та достовірне відображення у фінансовій звітності. Вона виступає основою для управління запасами, контролю за їх рухом та ефективного використання ресурсів у приватному та державному секторах.

1.3. Система обліку запасів

Облік запасів є ключовим елементом бухгалтерської системи як у підприємствах комерційного сектору, так і у бюджетних установах. Його

основне завдання полягає у забезпеченні повного, достовірного й своєчасного відображення руху матеріальних ресурсів, створенні надійної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень, а також у контролі за раціональним використанням активів.

Система обліку запасів охоплює сукупність взаємопов'язаних елементів: нормативно-правову базу, методологічні засади, первинну документацію, методи оцінки запасів, синтетичний та аналітичний облік, контроль і процедури інвентаризації.

В Україні порядок ведення обліку запасів у державному секторі регламентується [28]:

- Національними положеннями (стандартами) обліку в державному секторі (НП(С)БО), зокрема НП(С)БО 123 «Запаси» [26];
- Інструкцією з обліку в бюджетних установах [9];
- Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6].

Ці документи визначають принципи відображення запасів у фінансовій звітності, вимоги до їхньої оцінки, документообігу та контролю. Методологічною основою у практиці є принципи нарахування та безперервності діяльності, що забезпечують відображення витрат у тому періоді, коли вони виникають, а також збереження активів протягом усього часу функціонування установи.

Методологічна основа обліку запасів у державному секторі регулюється Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БО), а також Інструкцією з бухгалтерського обліку в бюджетних установах [26]. Первинна документація, а саме надходження, рух і списання запасів оформлюється накладними, актами приймання-передачі, актами списання, інвентаризаційними відомостями.

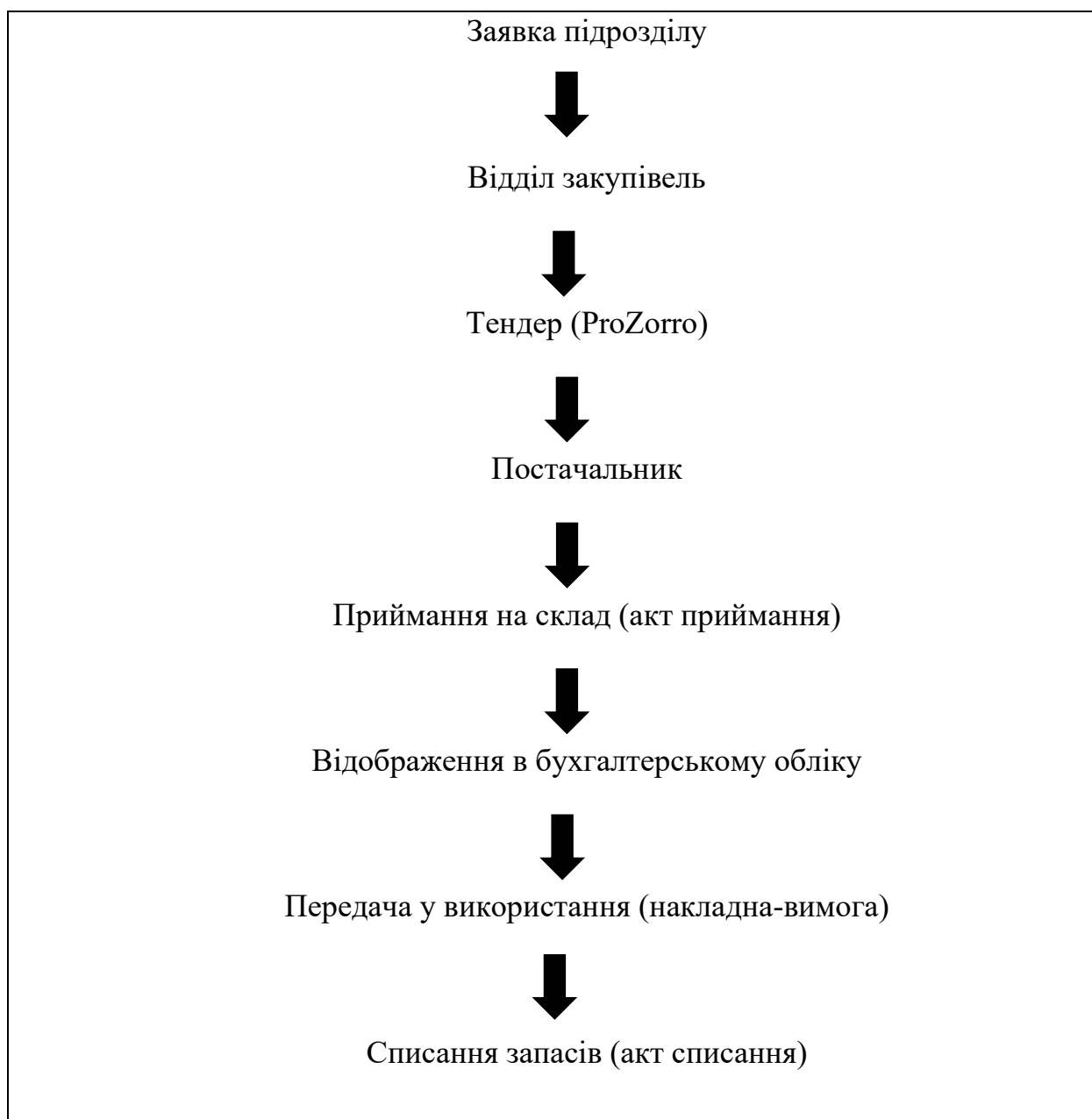

Рис. 1.1. Документообіг з обліку запасів

**складено автором [9, 26, 28, 30, 31]*

При оцінці запасів у практиці використовуються різні методи: ФІФО, середньозважена собівартість, ідентифікована вартість. У бюджетних установах найбільш поширеним є метод середньозваженої собівартості. Синтетичний облік ведеться на рахунках класу 2 «Запаси», а аналітичний — за видами матеріалів, місцями зберігання та джерелами фінансування. Контроль та інвентаризація здійснюється регулярною перевіркою фактичної наявності запасів, що забезпечує достовірність облікових даних [34].

Таблиця 1.3

Контрольні процедури в системі обліку запасів

Етап контролю	Основні процедури	Використовувані інструменти
Приймання запасів	Перевірка первинних документів, інвентаризація	QR-/штрих-коди, сканери
Зберігання	Контроль строків придатності, дотримання умов зберігання	ERP-модулі складу
Використання	Аналіз відповідності цільовому призначенню	Управлінські та аналітичні звіти
Списання	Акти комісій, підтверджуючі документи	Електронні журнали обліку
Зовнішній аудит	Застосування ризик-орієнтованих методів	Автоматизовані тестові модулі

**складено автором дослідження [34, 35, 36]*

Система обліку запасів охоплює організацію, документування, оцінку та контроль запасів, а також відображення їх у фінансовій звітності.

Основні завдання обліку запасів [36, с. 113]:

- формування достовірної інформації про наявність і рух запасів;
- контроль за збереженням матеріальних цінностей;
- забезпечення безперервності діяльності установи;
- визначення вартості використаних запасів;
- виявлення надлишків, нестач і псування;
- оптимізація рівня запасів.

Методи обліку запасів: Періодична система – облік запасів ведеться на початку та на кінець звітного періоду, інвентаризація визначає залишки. Безперервна (перманентна) система – постійне відображення надходжень і вибуття запасів, що забезпечує оперативний контроль. Методи оцінки вибуття запасів [32, с. 30]:

- ідентифікованої собівартості;
- середньозваженої собівартості;
- FIFO (first in, first out);
- нормативні витрати;

— ціни продажу (для торгових запасів).

<i>Періодична система</i>	<i>Безперервна система</i>
1. Облік руху запасів лише наприкінці періоду; 2. Інвентаризація визначає залишки; 3. Простота, але низька оперативність.	1. Поточне відображення надходжень і вибуття запасів; 2. Контроль у будь-який момент; 3. Висока точність; 4. Більш витратна у веденні.

Рис 1.2. Система обліку запасів

Джерело [32]

При порівнянні національної та міжнародної практики ми бачимо, що в Україні облік запасів у державних установах зберігає високий рівень бюрократії та низький рівень автоматизації. Міжнародні стандарти (IPSAS) акцентуються на підзвітності та прозорості, особливо коли йдеться про гуманітарну допомогу та соціальні програми.

Таким чином, система обліку запасів є комплексною багат шаровою структурою, яка включає організаційні, методологічні та технічні елементи. Вона забезпечує [23, с. 371]:

- достовірність відображення матеріальних ресурсів;
- контроль за їх збереженням і використанням;
- основу для управління ресурсами.

Тому розвиток системи обліку запасів в Україні має відбуватися у паралельному напрямі з міжнародними стандартами у сфері використання бюджетних ресурсів.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Організаційно-економічна характеристика Чорнобаївської сільської військової адміністрації

Чорнобаївська сільська військова адміністрація є органом державної влади, створеним відповідно до законодавства України для здійснення повноважень у сфері місцевого самоврядування в умовах воєнного стану [31]. Вона виконує управлінські, координаційні та контрольні функції, забезпечуючи реалізацію державної політики на місцевому рівні.

Основні напрями діяльності адміністрації включають [31]:

- організацію та контроль використання бюджетних коштів;
- забезпечення виконання державних і регіональних програм;
- організацію надання соціальних послуг населенню;
- управління комунальним майном та ресурсами;
- реалізацію заходів цивільного захисту й оборонної діяльності.

Фінансування установи відбувається за рухунок держави та місцевого бюджету, а також цільових субвенцій. Це зумовлює суворий контроль до організації обліку та звітності, які мають бути максимально прозорими й відповідати вимогам законодавства. Від того, як правильно ведеться облік залежить раціональність витрачання бюджетних коштів, прозорість діяльності та довіра з боку держави й громадськості.

Організаційна структура адміністрації має чітко визначену ієрархію, що забезпечує ефективне управління та координацію роботи різних підрозділів (рис. 2.1.). Керівник адміністрації – очолює орган, приймає управлінські рішення та несе відповідальність за виконання бюджетних програм. Відділи та сектори – забезпечують реалізацію завдань у сфері соціального захисту, економічного розвитку та благоустрою. Бухгалтерія та фінансовий сектор –

здійснюють облік і суворий контроль над доцільністю та якістю використанням бюджетних коштів та ресурсів установи.

Начальник ВА

|

| — **Відділ бухгалтерського обліку і звітності**

| | — Сектор обліку запасів

| | — Сектор складання звітності

|

| — **Відділ закупівель і матеріально-технічного забезпечення**

| | — Сектор планування закупівель

| | — Складське господарство

|

| — **Відділ контролю та аудиту**

| | — Сектор внутрішнього контролю

| | — Сектор інвентаризації

Рис. 2.1. Організаційна структура Чорнобаївської сільської військової адміністрації

Джерело: [28, 31, 33, 34]

Адміністрація виконує комплекс функцій, які можна об'єднати у наступні напрямки:

Адміністративно-управлінські функції – координація діяльності структурних підрозділів, контроль виконання нормативних актів та рішень органів вищого рівня. Соціально-економічні функції – забезпечення надання соціальних послуг населенню, управління бюджетними коштами, організація розвитку місцевої інфраструктури [24, с. 90]. Контрольні та регуляторні

функції – контроль за використанням земельних, матеріальних та фінансових ресурсів, регулювання господарських процесів у межах громади.

До основних ресурсів адміністрації відносяться [27]:

- Фінансові ресурси – бюджетні кошти, цільові гранти та державні субсидії;
- Матеріальні ресурси – обладнання, меблі, транспортні засоби, комп'ютерна техніка;
- Трудові ресурси – штат працівників адміністрації, у тому числі спеціалісти бухгалтерії, економісти, юристи та інші фахівці.

Адміністрація не веде комерційної діяльності, проте активно взаємодіє з державними структурами, громадськими організаціями та підприємствами для ефективного забезпечення потреб громади. Для бюджетних установ, таких як Чорнобаївська сільська військова адміністрація, запаси включають канцелярські матеріали, господарське приладдя, пальне, продукти для організації харчування у комунальних установах. Ефективний облік цих запасів дозволяє [29, с. 531]:

- уникати псування та надлишкового накопичення матеріальних цінностей;
- забезпечувати своєчасне постачання ресурсів для реалізації функцій адміністрації;
- дотримуватись оптимального використання бюджетних коштів та підвищувати фінансову дисципліну.

Таким чином, Чорнобаївська сільська військова адміністрація як бюджетна установа має організаційну та економічну структуру, що передбачає чітке управління ресурсами, контроль їх використання та забезпечення ефективності діяльності на користь громади.

2.2. Система обліку запасів в Чорнобаївській сільській військовій адміністрації

У Чорнобаївській сільській військовій адміністрації облік запасів здійснюється відповідно до Національних положень (стандартів) обліку в державному секторі, а також Інструкції з бухгалтерського обліку в державних установах [31]. Система обліку запасів у військовій адміністрації спрямована на забезпечення якісного використання матеріальних ресурсів та контролю за їх надходженням, зберіганням і вибуттям. Вона відповідає вимогам бюджетного обліку та регламентується Положенням про облік у бюджетних установах.

Облік запасів установа здійснює через бухгалтерію та матеріально-відповідальні підрозділи [11, с. 52]. Бухгалтерія – веде облік надходження, використання та залишків запасів, формує фінансову звітність, здійснює контроль за дотриманням нормативів та бюджетних коштів. Матеріально-відповідальні особи – здійснюють приймання, зберігання та видачу матеріальних цінностей відповідно до накладних, актів прийому-передачі. Установа застосовує періодичну систему обліку запасів, що передбачає інвентаризацію надлишків на кінець звітного періоду. Для деяких видів малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) використовується безперервна система обліку, що дозволяє контролювати витрати оперативно.

Методи оцінки запасів включають в себе [7, с. 90]:

- Первісну (фактичну) вартість запасів;
- Списання МШП за нормативами або фактичним використанням;
- Контроль за відповідністю облікових залишків фактичним даним через планові інвентаризації.

За допомогою документування фіксується надходження запасів, які оформлюються накладними і актами прийому. Використання різних матеріалів фіксується довідками про використання або актами списання. Уся початкова документація зберігається відповідно до вимог бюджетного обліку.

Для раціонального використання ресурсів адміністрація застосовує такі прийоми, як [14]:

- інвентаризація – планові та позапланові перевірки залишків запасів;
- нормативне планування – встановлення оптимальних залишків матеріалів і МШП;
- моніторинг та аналіз використання – контроль за витратами бюджетних коштів, виявлення надлишків і нестач;
- запровадження облікової дисципліни – регулярне оновлення облікових даних [9].

Облік запасів у військовій адміністрації здійснюється за допомогою первинного обліку, оцінці запасів, а також синтетичним та аналітичним обліком. Важливим елементом є автоматизація процесів. Під час першого надходження запасів оформлюються накладні та актами приймання-передачі. Видача в експлуатацію підтверджується лімітно-забірними картками, актами списання та звітами відповідальних осіб. При оцінці запасів у практиці установи застосовується метод середньої собівартості, що в свою чергу дозволяє точно відображати вартість використаних матеріалів. Синтетичний облік ведеться на рахунках класу 2 «Запаси» [34], а аналітичний облік здійснюється за видами матеріалів (канцелярські товари, паливо, будівельні матеріали тощо), місцями зберігання та матеріально відповідальними особами [30]. Значна частина облікових операцій здійснюється у програмному забезпеченні «М.Е.Дос» та «Dilovod». Це дозволяє зменшити ризики помилок, пришвидшити обробку даних і формування звітності.

Організація бухгалтерського обліку запасів у Чорнобаївській сільській військовій адміністрації здійснюється відповідно до вимог Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 1202 від 12.10.2010 р., та інших нормативно-правових актів, що регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку в органах місцевого самоврядування.

Первинний облік запасів ведеться за місцями зберігання і відповідальними особами із застосуванням типових форм первинної документації (накладні, акти приймання-передачі, вимоги тощо). Аналітичний облік здійснюється за видами запасів у розрізі матеріально відповідальних осіб, а синтетичний — за рахунками класу 2 Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, зокрема за рахунком 231 «Матеріали і запаси».

З метою забезпечення ефективного управління матеріальними ресурсами адміністрація формує періодичну звітність про рух та залишки запасів [21, с. 122].

Для аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів було проаналізовано дані балансу (звіту про фінансовий стан) за 2023–2025 роки, які подано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Запаси Чорнобаївської сільської ради, тис. грн (станом на 30 вересня 2025 року)

Показник	Код рядка	2023 рік	2024 рік	2025 рік*
Запаси	1100	1 938,2	2 779,4	2 491,3

**складено автором дослідження [30, 31, 34, 35]*

Згідно з даними загальна сума запасів Чорнобаївської сільської військової адміністрації протягом аналізованого періоду зазнала суттєвих змін.

Так, станом на кінець 2023 року вартість запасів становила 1 938,2 тис. грн, у 2024 році вона зросла до 2 779,4 тис. грн, тобто на 841,2 тис. грн або 43,4 %. У 2025 році, за попередніми даними станом на 01.09.2025 р., відбулося певне скорочення запасів до 2 491,3 тис. грн, що на 10,4 % менше від рівня попереднього року.

Таблиця 2.2.

Структура запасів у загальній сумі оборотних активів, %

Показник	2023 рік	2024 рік	2025 рік*
Сировина і матеріали	9,5 %	7,3 %	7,7 %
Паливо, мастильні матеріали	18,7 %	14,7 %	15,9 %
Будівельні матеріали	5,0 %	3,8 %	4,0 %
Продукти харчування	11,1 %	9,1 %	9,2 %
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	48,9 %	56,5 %	54,1 %
Господарські матеріали і канцтовари	4,5 %	3,4 %	3,7 %
Інші запаси	2,3 %	5,2 %	5,4 %
Разом	100 %	100 %	100 %

*складено автором дослідження[30, 31, 34, 35]

Найбільшу питому вагу у структурі запасів протягом трьох років займають медикаменти та перев'язувальні матеріали. Їхня частка становила 48,9 % у 2023 р., 56,5 % у 2024 р. та 54,1 % у 2025 р. Зростання обсягу цих запасів пов'язане з підвищенням видатків громади на забезпечення закладів охорони здоров'я, соціальної сфери та реалізацію програм медичного забезпечення населення.

Частка паливно-мастильних матеріалів коливалася в межах 14–19 %, що зумовлено сезонністю використання автотранспорту комунальних служб і підвищенням вартості енергоносіїв.

Витрати на продукти харчування у структурі запасів становили близько 9–11 %, що є типовим для установ соціальної сфери.

Господарські та будівельні матеріали разом займали близько 11–12 % запасів. У 2025 р. їхня частка дещо зменшилась через завершення низки ремонтних проєктів у закладах освіти та культури.

Загалом, динаміка свідчить про раціональне управління матеріальними ресурсами та тенденцію до оптимізації складських запасів. Зменшення їх обсягу у 2025 р. пояснюється впровадженням електронної системи обліку матеріальних активів, централізацією закупівель і переходом на практику “закупівлі під потребу”.

Таким чином, протягом 2023–2025 рр. Чорнобаївська сільська військова адміністрація забезпечила стабільний рівень матеріального забезпечення, поступово підвищуючи ефективність використання бюджетних коштів, спрямованих на формування запасів.

Отже, система обліку запасів Чорнобаївської сільської військової адміністрації побудована так, щоб забезпечити контроль, а також ефективне використання ресурсів, відповідно до вимог бюджетного законодавства та принципів фінансової дисципліни, та спрямована на забезпечення прозорості й контролю за рухом матеріальних ресурсів. Проведений аналіз показав, що упродовж 2023–2025 років у структурі запасів Чорнобаївської сільської військової адміністрації переважають медикаменти та перев'язувальні матеріали, що пояснюється соціальною спрямованістю діяльності установи. Водночас простежується тенденція до підвищення ефективності управління запасами через впровадження автоматизованого обліку та оптимізацію закупівельних процесів.

2.3. Система аудиту запасів в Чорнобаївській сільській військовій адміністрації

Аудит запасів у Чорнобаївській сільській військовій адміністрації є безпосередньою складовою контролю за належним використанням матеріальних ресурсів та бюджетних коштів. Його основна мета – забезпечення достовірності облікових даних, виявлення надлишків, нестач і втрат, а також покращення ефективності управління запасами [31].

На рисунку 2.3 зображені основні завдання аудиторської перевірки запасів.

Рис. 2.2. Основні завдання аудиторської перевірки запасів

Джерело: [18]

Предметом аудиту операцій із запасами є господарські процеси та операції, що стосуються їх наявності, руху та використання, а також взаємовідносини, які виникають у зв'язку з цими процесами як усередині підприємства, так і за його межами.

На рисунку 2.3. зображені об'єкти аудиту запасів.

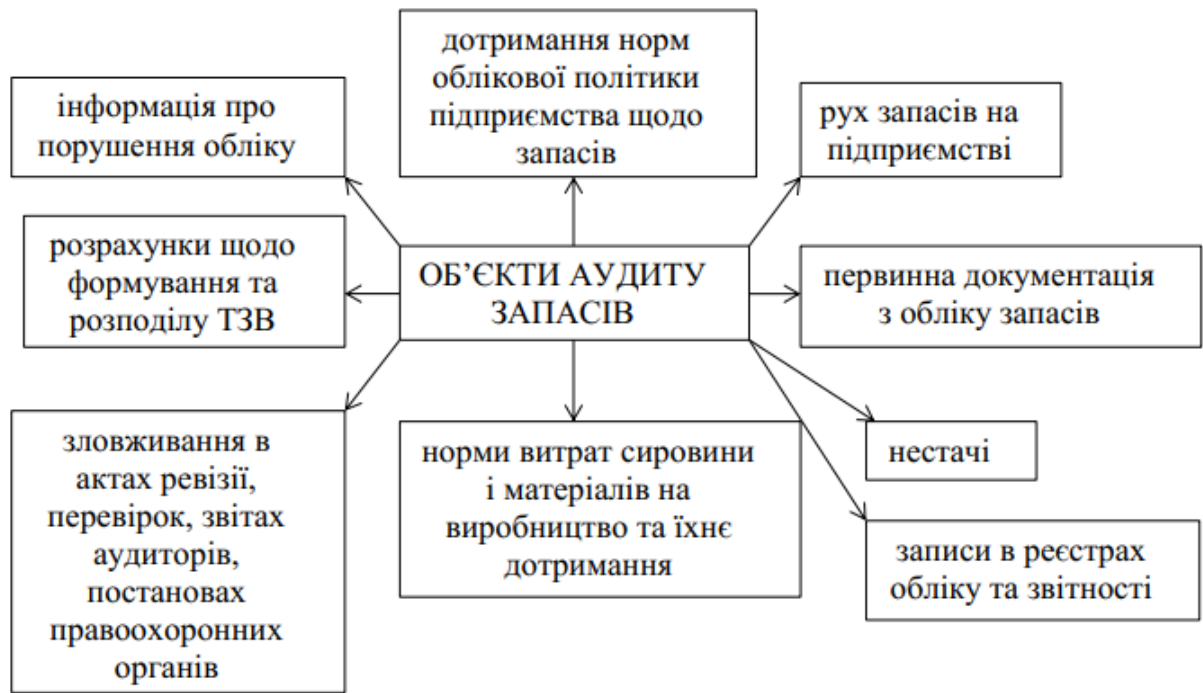

Рис. 2.3. Об'єкти аудиту запасів

Джерело: [16]

Система аудиту запасів передбачає перевірку правильності документування руху запасів – відповідність оригінальних документів (накладних, актів приймання та списання) фактичним залишкам. Контроль за збереженням матеріальних цінностей – оцінка умов зберігання, своєчасності обліку та відповідальності керівних осіб. Оцінку ефективного використання ресурсів – виявлення надлишків, нестач, псування чи прострочення матеріалів. Підготовку рекомендацій щодо оптимізації обліку і зберігання запасів – зменшення зайвих витрат та запобігання псування запасів.

Аудит запасів установа здійснює за допомогою таких структурних підходів [18, с. 436-437]:

— Внутрішній аудит – проводиться працівниками бухгалтерії або спеціально створеними комісіями всередині установи.

— Зовнішній контроль – здійснюється державними органами фінансового контролю, ревізорами або аудиторами під час планових перевірок використання бюджетних коштів.

Під час аудиту адміністрація керується такими методами, як [16, с. 141]:

Інвентаризація запасів – основний метод контролю, що передбачає фізичну перевірку залишків матеріальних цінностей, зіставлення їх з початковими даними та документування результатів. Аналітичний контроль – порівняння фактичних витрат та залишків з нормативами, бюджетними планами та даними попередніх періодів. Документальна перевірка – аналіз первинних документів на предмет правильності оформлення, відповідності законодавчим нормам та внутрішнім правилам установи. Операційний контроль – перевірка організації зберігання, доступу до матеріалів, стану складів та умов їх експлуатації.

Аудит запасів у Чорнобаївській сільській військовій адміністрації здійснюється у двох формах [31]:

- внутрішній контроль, проводиться бухгалтерською службою та комісіями з інвентаризації;
- зовнішній аудит, що здійснюється органами Державної аудиторської служби України та Рахунковою палатою.

Основні завдання аудиту запасів [12, с. 48]:

- перевірка вірного ведення первинної документації;
- контроль за достовірністю фактичної наявності запасів даним бухгалтерського обліку;
- виявлення випадків нецільового використання матеріалів;
- оцінка належного використання ресурсів.

Установою проводяться щорічні обов’язкові інвентаризації, а також позапланові перевірки у випадку зміни матеріально відповідальних осіб чи виникнення надзвичайних ситуацій. Інвентаризаційні комісії складають акти, які затверджуються керівником.

Основні проблеми в системі аудиту (див. Додаток Б):

- недостатня автоматизація процесів;
- ризик дублювання інформації у документах;
- відсутність єдиної електронної бази даних;

— складність у контролі за оперативним рухом матеріалів.

Аналіз діяльності Чорнобаївської сільської військової адміністрації дозволив отримати цілісне уявлення про специфіку організації системи обліку та аудиту запасів у державних установах. Дослідження показало, що дана установа виконує широкий спектр функцій, спрямованих на забезпечення життєдіяльності громади, а її діяльність має стратегічне значення у сучасних умовах [22].

Організаційно-економічна характеристика дозволила з'ясувати основні напрями роботи адміністрації, зокрема управління соціальною сферою, комунальними послугами, інфраструктурою та забезпеченням населення необхідними ресурсами. У цих умовах особливого значення набуває система обліку запасів, адже саме від її ефективності залежить можливість планування, контролю й прозорого використання матеріальних і грошових ресурсів. Дослідження системи обліку показало, що в установі застосовуються діючі нормативно-правові вимоги до ведення бухгалтерського обліку, однак залишаються проблемні аспекти, пов'язані з недостатнім використанням сучасних програмних продуктів та кадровими труднощами. Водночас позитивним є те, що облік ведеться у відповідності до національних стандартів та підзвітний контролюючим органам, що забезпечує базовий рівень прозорості. Характеристика системи аудиту запасів виявила, що контроль здійснюється як внутрішніми, так і зовнішніми інстанціями. Водночас процес аудиту має переважно формальний характер, що знижує його ефективність у виявленні проблем та ризиків нераціонального використання запасів. А це свідчить про потребу в удосконаленні не лише самої системи контролю, а й підвищенні рівня компетентності персоналу [20].

Таким чином, можна констатувати, що система обліку та аудиту у Чорнобаївській сільській військовій адміністрації потребує подальшої модернізації. Це стосується як технічного забезпечення, так і організаційних та кадрових аспектів. Отримані результати створюють підґрунтя для

формування рекомендацій які допоможуть покращити системи обліку запасів, які будуть представлені у наступному розділі дослідження.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

3.1. Проблеми та недоліки сучасної системи обліку запасів у бюджетних установах

Ефективне управління матеріальними ресурсами є невід’ємною частиною діяльності будь-якої бюджетної установи. Якісно організований облік запасів забезпечує раціональне використання ресурсів, своєчасне виконання фінансових та соціальних зобов’язань, а також підвищує довіру громадськості до результатів діяльності органу. Проте сучасна система обліку запасів у державному секторі України стикається з численними труднощами, які обмежують ефективність управління та ускладнюють прийняття управлінських рішень [25, с. 27].

Аналіз практики показує, що проблеми можна розділити на кілька груп: нормативно-правові, організаційні, кадрові, технічні та контрольні.

Однією з основних перешкод є нестабільність законодавчої бази та часті зміни нормативних документів. Регламенти, накази Міністерства фінансів та вимоги Державної казначейської служби переглядаються декілька разів на рік. Внаслідок цього бухгалтерські служби змушені постійно коригувати свої підходи, що знижує якість звітності та підвищує ризик помилок. Крім того, часті зміни створюють додаткове навантаження на аудит та контролюючі органи.

Міжнародні стандарти фінансової звітності передбачають гнучкі підходи до оцінки та відображення запасів, тоді як українська практика залишається надмірно формалізованою. Це знижує прозорість звітності та ускладнює взаємодію з міжнародними партнерами [11, с. 57].

Фрагментарність нормативного регулювання також є значущою проблемою. В різних відомствах діють власні методичні документи, які часто

дублюють або суперечать один одному. Наприклад, у сферах освіти та охорони здоров'я застосовуються різні підходи до ведення обліку, що унеможлиблює створення єдиної уніфікованої системи.

У багатьох бюджетних установах відсутні єдині стандарти організації облікового процесу, а документообіг часто побудований неефективно. Це призводить до ситуацій, коли фактичні залишки запасів не відповідають даним бухгалтерського обліку, створюючи ризики фінансових порушень. Різноманітність підходів до обліку – від паперових журналів до електронних таблиць або локальних програм – ускладнює централізований моніторинг та контроль за ресурсами.

Однією з ключових перешкод є нестача кваліфікованих бухгалтерів. Низький рівень оплати праці, велике навантаження та висока відповідальність призводять до відтоку фахівців у приватний сектор. Недостатня підготовка та відсутність регулярного підвищення кваліфікації, а також формальне ставлення до ведення документації збільшують ймовірність помилок та знижують достовірність звітності. Організаційно-психологічні чинники – перевантаженість, нечіткий розподіл обов'язків, конфлікти в колективах – поглиблюють ці проблеми [13, с. 224].

Рівень автоматизації облікових процесів у бюджетних установах залишається низьким. Багато операцій здійснюється вручну або за допомогою програм загального призначення (Excel, Access), що підвищує ризик помилок, уповільнює обробку даних та формування звітів. Матеріально-технічна база часто застаріла: комп'ютери не підтримують сучасні облікові системи, а заходи захисту інформації від несанкціонованого доступу недостатні. Це створює загрозу втрати даних або їх викривлення.

Інвентаризації та контрольні процедури часто носять формальний характер. Наприклад, у Чорнобаївській військовій адміністрації затвердження актів списання може тривати кілька тижнів, що негативно впливає на актуальність даних. Відсутність централізованої бази даних ускладнює

контроль за рухом матеріалів у реальному часі, знижує прозорість управління та створює потенційні можливості для зловживань [23, с. 374].

У підсумку, сучасна система обліку запасів у бюджетних установах характеризується комплексом взаємопов'язаних проблем: нестабільністю нормативної бази, організаційною фрагментарністю, дефіцитом кваліфікованих кадрів, низьким рівнем автоматизації та недостатнім контролем. Усунення цих недоліків є необхідною умовою для забезпечення прозорості, достовірності та ефективності бухгалтерського обліку, а також для підвищення довіри суспільства до використання державних ресурсів.

3.2. Напрями удосконалення системи обліку запасів (запровадження сучасних програмних рішень, автоматизація процесів, підвищення контролю).

Оптимізація облікової системи запасів у бюджетних установах є ключовим елементом підвищення ефективності управління матеріальними та фінансовими ресурсами. Це дозволяє не лише забезпечити раціональне використання запасів, а й мінімізувати можливі ризики їхнього нецільового використання або зловживань. Сучасні тенденції цифровізації, підвищення вимог до прозорості та контролю зумовлюють необхідність комплексного підходу, що охоплює організаційні, технічні, кадрові та нормативно-правові аспекти діяльності установ.

Одним із пріоритетних напрямів модернізації є впровадження сучасних програмних рішень для автоматизації облікових процесів. У зарубіжній практиці широко застосовуються ERP-системи (Enterprise Resource Planning), які дозволяють інтегрувати облік запасів із бухгалтерським, фінансовим та управлінським обліком [29, с. 532]. Для українських бюджетних установ актуальними є платформи типу «С-Data», «ProZorro», «М.Е.Doc», «BAS ERP», адаптовані до потреб державного сектору. Їхнє впровадження забезпечує:

- ведення єдиного обліку запасів у режимі реального часу;
- формування деталізованих аналітичних звітів щодо надходження, використання та залишків матеріальних цінностей;
- зменшення ризику дублювання операцій та викривлення даних;
- інтеграцію обліку з системами державного фінансового контролю.

Завдяки використанню таких систем скорочується час на рутинні операції, підвищується достовірність облікової інформації та забезпечується прозорість управлінських процесів.

Автоматизація обліку передбачає застосування спеціалізованого програмного забезпечення та технічних засобів, що мінімізують вплив людського фактора і прискорюють обробку даних [37, с. 90]. Основні напрями автоматизації включають:

- використання електронних накладних та актів списання для зниження ризику втрати документів і фальсифікацій;
- запровадження електронного документообігу для оперативного погодження операцій між структурними підрозділами;
- застосування штрих-кодів та RFID-технологій для ідентифікації та контролю руху запасів;
- автоматизоване формування звітності для керівництва та контролюючих органів.

Впровадження цих заходів дозволяє оптимізувати робочий час персоналу, мінімізувати помилки і забезпечити безперервність облікових процесів навіть за умов змін кадрів. Не менш важливою є модернізація системи контролю за рухом і використанням запасів, яка сприяє дотриманню фінансової дисципліни. Серед заходів цього напрямку слід виділити [14]:

- впровадження внутрішньої системи аудиту для виявлення ризикових операцій;
- регулярне проведення інвентаризацій із використанням сучасних електронних засобів контролю;

- публічне звітування про використання запасів на відкритих державних платформах;
- застосування хмарних технологій для забезпечення доступу керівництва та контролюючих органів до актуальної інформації у режимі реального часу.

Прозорість обліку сприяє зниженню корупційних ризиків, запобіганню нецільовому використанню ресурсів і формуванню довіри суспільства [18, с. 445]. Кадровий аспект також відіграє важливу роль у підвищенні ефективності обліку запасів. Вдосконалення кадрової політики включає [19, с. 167]:

- підвищення кваліфікації бухгалтерів та економістів через навчальні програми, семінари та тренінги;
- опанування сучасних програмних продуктів для ведення обліку;
- розвиток аналітичних навичок та компетенцій у сфері фінансового контролю;
- мотивацію персоналу через систему преміювання за досягнуті результати.

Такі заходи сприяють формуванню відповідального, ініціативного та компетентного персоналу, здатного ефективно управляти запасами. Не менш важливим є вдосконалення нормативно-правової бази, що регламентує порядок обліку та контролю. Недосконала нормативна база створює правові колізії та неоднозначне трактування окремих положень. Основні кроки у цьому напрямі:

- гармонізація національних стандартів обліку із міжнародними (МСФЗ для державного сектору);
- розробка уніфікованих методичних рекомендацій щодо обліку запасів для всіх бюджетних установ;
- вдосконалення процедур проведення інвентаризацій, оцінки та списання запасів;

— встановлення чіткої відповідальності за порушення у сфері обліку та контролю.

Комплексне впровадження автоматизації, підвищення прозорості та контролю, розвиток кадрового потенціалу та удосконалення нормативної бази створює підґрунтя для формування ефективної, гнучкої та стійкої системи управління запасами. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню прозорості використання бюджетних коштів та забезпечить відкритість діяльності державних установ.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило сформуванню комплексного уявлення про сутність і специфіку організації системи обліку запасів у бюджетних установах. Теоретичний аналіз показав, що запаси у державному секторі виконують особливу функцію: вони не є джерелом отримання прибутку, як у комерційних структурах, а забезпечують можливість виконання соціальних та адміністративних функцій, які держава делегує відповідним органам.

Характеристика діяльності Чорнобаївської сільської військової адміністрації підтвердила, що облік і аудит запасів мають ключове значення для забезпечення прозорості у використанні бюджетних ресурсів. Система, яка функціонує нині, загалом відповідає вимогам чинного законодавства, однак характеризується низкою проблем: недостатньою автоматизацією, обмеженим кадровим потенціалом та потребою у вдосконаленні механізмів внутрішнього контролю.

Виявлені особливості створюють основу для подальшої оптимізації системи обліку та аудиту. Це передбачає використання сучасних програмних рішень, розширення практики внутрішнього аудиту, підвищення кваліфікації персоналу та посилення прозорості у звітуванні перед громадськістю й державними органами. Реалізація цих заходів сприятиме не лише підвищенню якості управління ресурсами, а й зміцненню довіри суспільства до діяльності бюджетних установ. Таким чином, результати дослідження мають теоретичне й практичне значення та можуть бути використані у процесі подальшого вдосконалення системи обліку в публічному секторі.

Отже, оптимізація системи обліку запасів є важливою умовою прозорості та раціонального використання бюджетних коштів, а також формування довіри громадськості до діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бардаш С. В. Краєвський В. М. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктів державного сектору. *Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (July 6-8, 2023). Hamburg, Germany.* 2023. № 161. С. 25–32. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/3992> (дата звернення 24.11.2025).
2. Безверхий К. В. Облік в бюджетних установах: Навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 312 с. URL: https://utek.uz.ua/wp-content/uploads/2024/03/Oblik_v_byudzhethnyh_ustanovah_Bezverhyj_2020.pdf (дата звернення 24.11.2025).
3. Бондаренко Н. М. Особливості обліку запасів у бюджетних установах. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2017. № 16. С. 17-21. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/6.pdf (дата звернення 24.11.2025).
4. Буряк М. П., Яремко І. Й. Авторизація аудиту фінансової звітності у воєнний період. *Економіка та суспільство. Серія: Облік та оподаткування.* 2024. № 60. С. 1-6. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-13> (дата звернення: 24.11.2025).
5. Дубініна М.В. Аудит: курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2018. 103 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4333/1/Audyt.pdf> (дата звернення 24.11.2025).
6. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999. № 40. ст.365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 24.11.2025).
7. Закон України «Про публічні закупівлі». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 9, ст.89. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 24.11.2025).

8. Здір В. А., Ткаченко А. А., Бразілій Н. М.. Роль цифрових технологій для ефективного фінансово-облікового управління суб'єктів господарювання. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 11. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-09-02> (дата звернення 24.11.2025).
9. Інструкція з бухгалтерського обліку в бюджетних установах: Наказ Мінфіну №1219 від 26.12.2014. URL: https://zakononline.ua/documents/show/364734_784161 (дата звернення 24.11.2025).
10. Карпенко Є. А., Коба О. В. Підвищення якості аудиту в умовах діджиталізації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1. С. 56–61. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.1-9> (дата звернення: 24.11.2025).
11. Квітка С., Корсун В., Магиляс Ю. Цифрова трансформація публічного управління: перспективні напрямки досліджень. *Аспекти публічного управління*. 2024. № 12. С. 50-58. URL: <https://doi.org/10.15421/152437> (дата звернення 24.11.2025).
12. Кириченко Г.В. Інформаційно-комунікаційні механізми як інновації в системі формування по-зитивного іміджу органів державної влади. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управ-ління*. 2019. Т. 30(69). № 6. С. 46-53. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2019.6/09> (дата звернення 24.11.2025).
13. Коритник Л. П. Запаси бюджетних установ: новації облікової теорії та практики. *Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр. М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»*. Київ : КНЕУ, 2016. Вип. 1. С. 219–233. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/4324d9d4-fe0d-45a4-8cf7-7a623092f471> (дата звернення 24.11.2025).
14. Круглов В.В., Терещенко Д.А. Інновації в системі державного управління. *Вісник Нац. техніч. ун-ту «ХПІ»*. Серія: 74 Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. 2023. № 2. DOI: <https://doi.org/10.20998/2227-6890.2023.2.13> (дата звернення: 24.11.2025).

15. Крупка Я. Д. Фінансовий облік : підручник. К. : Хайтек-Прес, 2011. 544 с. URL: https://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/krupkafinobl.pdf (дата звернення 24.11.2025).

16. Кудріна О.Ю., Масляк М.І. Інновації та інноваційна діяльність в системі публічного управління: елементи теорії, логіки та понятійного апарату. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. Вип 19. С. 139-143. URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/19-2020/29.pdf> (дата звернення: 24.11.2025).

17. Латковська Т., Сідор М., Голядова Т. Фінансовий контроль : навч.-метод. посіб. для здобув. вищої освіти ден. форми навч. 2-ге вид., доопр. Одеса : Фенікс, 2023. 136 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/96e1d9d2-ac07-4151-9d80-504e1dfb0d8c/content> (дата звернення 24.11.2025).

18. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури. 2008. 608 с. URL: <https://studfile.net/preview/5730522/> (дата звернення 24.11.2025).

19. Максимова В.Ф. Проблеми змін в обліку бюджетних установ в умовах запровадження Міжнародних стандартів у державному сектор. *Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації* : монографія. Одеса: ОНЕУ, 2014. С. 149–171. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/04/yn16-t2.pdf> (дата звернення 24.11.2025).

20. Методичні рекомендації Мінфіну щодо обліку запасів у бюджетних установах. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07> (дата звернення 24.11.2025)

21. Михайлов М. Г., Телегунь М. І., Славкова О. П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 384 с. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depositary/Оцифровані%20документи/БУХГАЛТЕР>

[СЬКИЙ%20ОБЛІК%20У%20БЮДЖЕТНИХ%20УСТАНОВАХ.pdf](#) (дата звернення 24.11.2025).

22. Міжнародний стандарт з управління якістю (МСУЯ) 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг». *Рада з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості МФБ*. 2022. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/4_ISQM_1_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk).pdf) (дата звернення: 24.11.2025)

23. Москаль Н. Ключові аспекти ризик-орієнтованого підходу до системи управління якістю аудиторської фірми. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. № 5. С. 370–378. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/174> (дата звернення: 24.11.2025).

24. Москалець І. Роль інновацій у підвищенні ефективності публічного управління. *Economic Synergy*. 2023. №. 2. С. 89–104. URL: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-2-7> (дата звернення: 24.11.2025).

25. Москаль Н. В., Бандура З. Л., Кріль Я. Я. Сучасні аспекти управління якістю аудиторських послуг. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 10. С. 24–27. URL: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.10.5> (дата звернення: 24.11.2025).

26. Національні положення (стандарт) БО в держ. секторі 123 «Запаси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10#Text> (дата звернення 24.11.2025).

27. Horngren C., Sundem G., Elliott J. «Introduction to Financial Accounting». 2021. URL: https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781292056395_A24577300/preview-9781292056395_A24577300.pdf (дата звернення 24.11.2025).

28. Огляд законодавчих змін в аудиторській діяльності під час війни. URL: https://buh.ligazakon.net/analytics/215598_oglyad-zakonodavchikh-zmn-v-auditorsky-dyalnost-pd-chas-vyni (дата звернення: 24.11.2025).

29. Одношевна О.О., Чередникова А.Д. Оптимізація обліку запасів в контексті управлінського аспекту. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2017. № 19. С. 530-533. URL: <http://global-national.in.ua/archive/19-2017/103.pdf> (дата звернення 24.11.2025).
30. Офіційний веб-сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua> (дата звернення: 24.11.2025).
31. Офіційний сайт Чорнобаївської сільської військової адміністрації. URL: <https://chornobaivka-gromada.gov.ua/> (дата звернення 24.11.2025).
32. Панасюк В. М., Плащенко О. В., Клак О. Експортно-імпортні операції: реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 1 (12). С. 25-34. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/24110> (дата звернення 24.11.2025).
33. Перебийніс В.І. Логістичне управління запасами на підприємствах: монографія. Полтава : ПУЕТ, 2012. 279 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/1705> (дата звернення 24.11.2025).
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», наказ МФУ від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 24.11.2025).
35. Про затвердження Інструкції з обліку запасів бюджетних установ від 8 грудня 2000 р. № 125. Кабінет Міністрів України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/law/main.cgi> (дата звернення 24.11.2025).
36. Тополєнко Н. М., Уланович Т. Ю. Особливості обліку запасів у бюджетних установах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. № 28. С. 111-115. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-51> (дата звернення: 24.11.2025).
37. Черевко О., Олексенко О., Лотоцький О. Інноваційні стратегії в публічному управлінні: адаптація зарубіжного досвіду для місцевих адміністрацій. *Економічний простір*. 2024. № 195. С. 89-94. URL: <https://doi.org/10.30838/EP.195.89-94> (дата звернення 24.11.2025).

ДОДАТКИ

Додаток Б

Основні проблеми обліку запасів у бюджетних установах

Тип проблеми	Суть проблеми	Наслідки
<i>Нормативно-правов</i>	Суперечності в НП(С)БО та інструкціях	Помилки у звітності
<i>Організаційні</i>	Слабка координація підрозділів	Затримки в обліку
<i>Кадрові</i>	Нестача кваліфікації, велике навантаження	Помилки, неефективність
<i>Технічні</i>	Застаріле ПЗ, ручне введення даних	Дублювання, неточність
<i>Контрольні</i>	Відсутність ризик- орієнтованих методів	Ризики зловживань